217

38

بچپن

اشخاص :

خسرو — وقعه ده ضابط اولاجه قهرمانه .

ليلا — خسروك نشانليسى .

احسان — ليلانك اركك قرداشى : «١٤» ياشنده .

نميقه — ليلانك قيز قرداشى : «١٥» ياشنده .

یمین

برنجی پرده

برنجی ـــــ صحنه

لیلا ـــــ احسان

[وقعه ازمیرده کچر . قارشی یقاده بر کوشکك ظریف ، سوسلو بر اوداسی . پرده کوزه‌ل بر خالی . بر کتبخانه . کنیسه بر برقنایه . اودانك صاغنده کورفزه ناظر بر پنجره واردر . آقشام اوستی لیلا بر دیکیسه دیکمکله مشغولدر . تمیقه بر کوچوك ماصه‌ده یازی یازار .]

لیلا

[کندی کندینه]

بو آقشام اودرجه صیقیلیورکه جانم ،
یاربی ! هیچ سببسز نه‌در بو هیجانم !
قلبم ، طیبقی قوش کبی ، قاناد دوروب دوریور ،
حلجانم آرتیور ، اعصابم قودوریور !
بر شیئی کوریورم ، صارسه اطرافمی سیس ،
نه‌در بر ایچمده‌کی ئزیجی ، قورقولو حس ؟
باشیمزه کله‌جك برقسه فلاکتمی وار ؟
باقیورم : اطرافم اولسه صانکه درت دیوار :
ایچیندن قاچیلمیور ، یاربی ! هیچ بریره ،
بر زندانده اولیور روحم اسیر کدره !

دوشوندیکم مطلقا بنم باشیمه کلیر ،
عذاب افقلرده، طایفوبه کبی، یوکسلیر ،
بونك آرقاسنده ده یوز کوستریر فلاکت !
شیمدی ده باشیمزه برشی کله جك آلبت :
چونکه صبا حدبری سکیریبور کوزلرم ،
انشاالله حقیقت اولماسین بو سوزلرم !

نمیقه

[یازلینی بیراقه رق :]

آبلا جغم ! دائما دوشونیورسك نیه ،
کوزلرك بر طرفه دالیبور هر ثانیه !..
بوکون ینیدن بر قارار رنکی اوجمش یوزك وار ،
حالکده ، سوزلرکده بیك بللی که حزن وار !
سویله سببی نه در ، ایدیورم جوق مراق ؟...

لیلا

بنی، آلله عشقنه ، کیمزی حالمه بیراق
بارق ؛ جانم ایسته میبور هیچ قونوشمه بیله !...

نمیقه

[باصه ده تالقار ، آبلاسنك اوکنده دیز جوکر . بلینه صاریله رق حزین برسسله یالواریر :]

سنك غم چکدیککی بن بوکون بیله ، بیله ،

قابلمی بر دقیقه ، بر آن راحت برلابیم ،
بو تۆزیجی مراقده برلحظه قورتولابیم ؟!...

لیلا

[نعیقه نك صاچلرینی اوقشایه رق :]

اینانه که ، هیچ برشی یوقه ، ایپك صاچلی قرده شم ،
بنم سوکیلی یاوروم ، بنم آییم ، کونشم !
دیمك که بوره کلده بکا چوقه محبت وار ،
دیمك که سویپورسك آبلاکی سه برقدار !

[باشنی خفیف صاغه بوکه رك :]

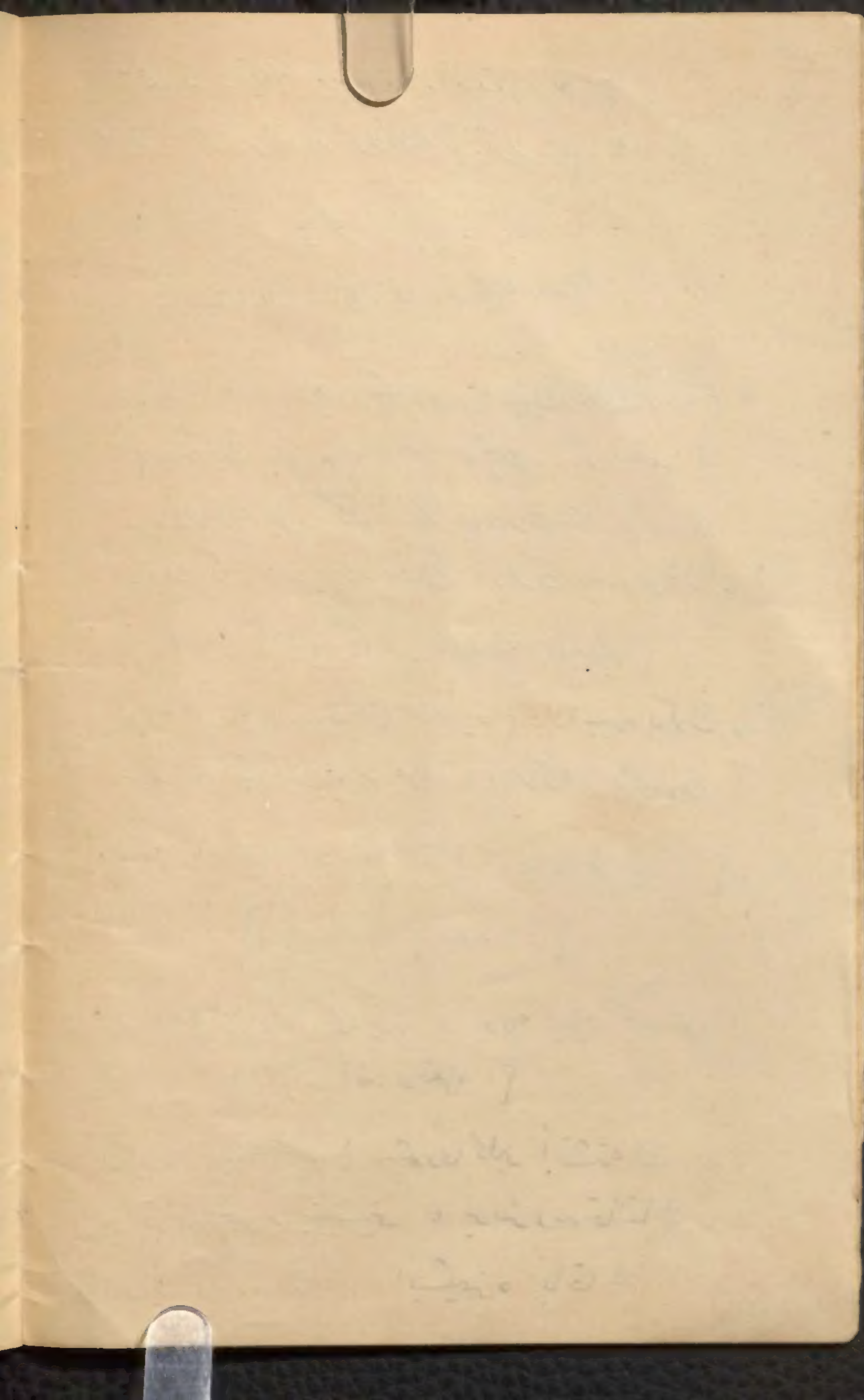
اوله ایسه ، نعیقه م ، بو ینوم قالماسیه بوکوك ،
دیر ، اکر سویپورسه ك ، آبلاکه بر تۆیوجوك !

[نعیفه باشنی آبلاسنه اوزاتیر . لیلا تۆیر .]

[لیلا دوام ایدر :]

بو نه یاموره کبی یوز ، بونه ایپك کبی تن !...
[بر آن توقفله :]

هایدی نعیقه جغم ! شمدی کلیر أنشته ك ،
بو قونوشمه یتیشیر ، برمزده قالقالم ،
اودالی دوزه لته لم ، ایشیمزه باقالم !

[نعیمه‌نك لیلا برده‌یه قوشدیغی نعیمه ماصه‌دن اوستنده کتابلری غریدار. نعیمه بر مجری ضریه
اوجه ...]

ایکنجی صحنه

خسرو ــــ لیلا ــــ نعیمه

[خسرو سیویل البسه ایله باراني یاوشه ایچریه کیده .
مأیوس وکدرلی بر حالده در .]

لیلا

[خسروی قارشیلایه‌رق]

هپ سنی بکلیوردم ، بر یاغمورلی گیجه قالدك !...
خسرو هوادن دوشمه‌ك ، ینه نره‌یه دالدك ،
صاباحدن بر بولوط کبی دوشونجه کورلرکی ،
ایچیم بر ناله کورمدم بر قارا کدرکی ؟!..
کل اوطور شو قولتوغه ، جواب ویر بکا خسرو ...

خسرو

لیلا ! بوکون باشلیور یوره‌کم آلهدو ، آلهدو ،
تا قلبمك اوستنده دوردم بن ایناننه‌که !
دنیامی آیدینلاتان کونشی قارارتدی صانکه :

اُولمه‌ده بر مزاره چوکویورم متصل !
ناصیل کدرلنمه‌یه‌یم ، طاسه‌ چکمه‌یه‌یم ناصیل ؟
بن که شو آنده بر کنج تورك ضابطی اولایم ،
بوراده اسیر کبی کچیره‌یورکونم ، آهیم !
یارب نه شکلمه ، نه فجیعسر اسارت !...

[انفعاللم]

لیلا ! هیچ سبب سنده : ایده مردك جسارت ،
یونانه باصدیغی زمانه ازمیره ، قاچمه‌یه اکیبه !...
شیمدی قلبم کوکسمده قانییور اکیبه ، اکیبه ،
کوردکجه کزییورلر ازمیرده افرندلری ،
حدتمدن اولییورم بتم ، بلکم سهام صاری !
شو آنده وضعیتم بوسبوتون اولدی الیم ،
یونانه بوتون ازمیرده ویردی بر کونده بر تعمیم :
دیسورلر : ازمیرلیلر بریره کیتمیه‌جك !
قحبه‌لر ! قوقییورلر تورك اردوسندن کرچك :
بونی کنزیلری ده بیلییورلرکه ، بر کونه
کوکسلری طاپه‌جق سونکولرینه تورکك !...

[خلجانلم]

هی یونانه ! قحبه یونانه ! آرتق اولومك یاقینه !..

فلاکت بو دانقینك ایتمش قلبنه تأثیر،
مدنی ظلماتده دیمش، اولامام أسیر!

ألبت تورك عسكرلری ایده جك بر كوید آقینه ،
طبیقی بربورا كبی ازمیره آقسه جكلر ،
سز بزی كسمدیكن ، اونلرده كسه جكلر !...

لیلا

سویله ، قورتولوشه ایچین بر كوزه‌ل چاره‌می وار ؟

خسرو

سوقوب ادلمه ایچین ، لیلا ، آه الهه یالوار :
تورکی قورتارمه ایچین بر بیوك آدام چیقسه ،
توج آلاجقم ، دیه ، یومروقلرینی صیقسه ،
استانبولدن قاچارق ، آناطولیه كلسه ،
سیواس افقلرنده كونش كبی یوكسلسه !
استانبوله كیرنجه چناق قلعه‌دن دشمن ،
اوكون تورك وطننی صاردی بر قارا دومان ،
دولبیوركن یابانجی كمیلرله دكیزلر ،
استانبولده كزه‌ركن قورت كبی ، انكلیزلر ،
آغلیورسه زواللی اهالی ایچینه !
سفیل دشمنلرندن انتقام آلمه ایچین ،
بر داهی شیشلیده‌كی اونده قورقسه یوقسه :
دیسه كه : « آچیلاجق استقلالك قاپوسی ! »

[خسرو برآن توقف ایدر. لیلا خلجانله :]

لیلا

خسرو! دردلی قلبمه برپارچه تسلی ویر،
دیڭلیه‌یم، آڭلات ده هپسنی برر، برر!

خسرو

هپ بو املاک کچمش داهینڭ زمانلری،
تماماً حاضرلانمش زینت یلانلری!
آنادولو أڭ صوڭرا گلدیگنه قوجاغه آچمش،
اوده، برآن دورمادن، بو عزیز یورده قاچمش!
قاتمش، چاپالایه‌رق، گیجه‌لی گوندوزینه،
اونڭ بوتون کویلیلر عاشق اولمش یوزینه:
بر دقیقه کچه‌دن یاپیلیرمش سونلری!
چونکه گیجه‌لر گورمش برازاولقو گوزلری:
کویلیلر دن گوکللی گلمش قافله‌لرله،
او مقدس دیارده طوپلادیغی عسکرله،
دولدیرمش اوزاده، یاقینده بوتون مسافه‌لری!
اوکا التحاق ایتمش ازمیرک أفه‌لری،
دیمشلر: «گیرمیه‌جک قلبمزه قینه،

« پیشلرده قوشاجقز بز اقینده ، آقینده !... »

کوکره مسن آرسلانلر کبی قورقمایاروه دنیاده ،

او داهی باغیریور تورکلره چانه قایاده ،

دییور : « تورك اولادلری ؛ هانکیکز ارکلسه کز ،

« بزه برکونه قوشیکز ، اکر کله جکسه کز !

« چیکنه نه طوپراقلری کری یه آلاجقز ،

« یا شهید اولاجقز ، یا غازی قالاجقز ! »

بن بوراده ددم امام ، چاغیریورکه بریله !..

لیلا

[سوزینی کسه رك :]

بلک سزاده ایدیورم ، بکا اسمنی سویله ،

بزم ایچیمزه اوغراشان بو یوجه آدام کیمدر ؟

خسرو

[غرورله :]

او بزم روحمزده ، قلبمزده حاکمدر ،

دوزکه بز ئوله‌لم ، فقط سن هایاشا ،

او داهینك اسمیدر : مصطفی کمال پاشا !

[لیلا هر مرتبه بو اسمی تکرار ایدر . خسرو بر آن توقفدن صوکرا :]

لیلا ! ایشته بن بو کونه نهایت ویردم قرار :
کیزلیجه ایده جکم ازمیرده آرتق فرار !
قارشیمه یانار داغلر چیقسه ده کیده جکم ،
بن ده قوماندانمه التجا ایده جکم !..

لیلا

خسرو ! باقمیورمیسك کوزلرمك یاشنه ،
نره یه کیده جکسك ؟

خسرو

وظیفه مك باشنه !

اوچنجی صحنه

خسرو – لیلا – نعیقه – اماله

[خسرو ... کوشه ده دوران باوولنی حاضرلار . او اثناده ایکی یایه نعیقه ایله ، اماله کیره ر . نعیقه نك النده ... یمیشلی ...]

نعیقه

آبلاجغم ! نه کوزه ل برچای پیشیردم ایشته !

[أنشته نی حاضرلیـ... چای ماصه یه بیراقر :]

سوله قوزوم نره یه کیدیبورسك أنشته ؟
نه یه حاضرلیورسك تلاشله باوولكی ؟

لیلا

تاکری مقدر ایتدی اوکا غربت یولونی !

خسرو

خایر! غربت دکلدر، ایشته بنم وطنم ،
نه ضرر او، نه ده دوکوله جکمیز قانی !
و آیدم ، بونکله لکلی بو وطنه تیتریلجک ،
بز ده صوکرا کلیلر بونکله راحت بولاجق !

نعیقه — احساله
[ایلیس بلی.]

یا بو ده کله جکمیسك ؟

خسرو

اونی تاکری بیلیر !

لیلا

کوکلوم سکا شرفلی بر غازیلك دیله یور ،
تاکری مرحمت ایتسین فریادمه ، آهمه ،
سنی بن ایدییورم امانت اللهمه !...
[وداعلاشیرلر. یوجوقلر قیچقیریر.. لیلا کوزلرینی سیلرکن ، خسرو آلنده باودلی چیقار.]

— ایکنجی پرده —

درد نجی صحنه

لیلا ، صوکرا خدیجه

[آرادن ایکی سنه کچمشدر . لیلا مأیوس و پریشان اوطوریور . عینی اودا . لیلا ماصه‌یه یاقلاشیر .]

لیلا

[خسروك ماصه‌ده‌کی رسمنه باقارق :]

کیتدیکی کوندنبری تام ایکی سنه اولدی ،
بیلمیورم نره‌ده ، بیلمیورم نه اولدی !
عجبا یاقینده‌می ، یوقسه چوقمه اوزاقمیدر ؟
یوقسه ، زواللی خسرو ، بر آووج طوپراقمیدر ؟
خسرو ده ، ازمیر کبی ، الدن کیتدی ، اُف صوکرا ...
هر نه طرفه باقسام کوریورم بن اونی :
بعضی بر چیچك اولوب قاشیمده بلیریور ،
بعضی بر هوا اولوب جگریمه کیریور !
قارشیمده شکل آلیور بر خیال کبی بعضی :
اوزمان آچیلیور برشی دیر کبی آغزی ،
او دقیقه بر قوشوب اونی یره سریلیور ،
خسروم جانم دییور ، خسروم جانم دییور !

نگا بر زنده عدی ... نهایت دنیامی ،
نه زمانه دوشونیورم دونه لیجه‌کمی بوامی ،
او آنده کلیسونم چیلدیرمه راده سنه !
انسانه حاکم او زمان أنت اراده سنه ،
رؤیا سنده ده کوریه اوقانلی منظره‌لی :
بیك سونکو بر لحظه ده بیوبیك یاتلی ،
اطرافی یاقیورکه بر جهنم آله‌ولی .
بو آله‌وك ایچینده کورمشدم بر حسره‌لی :
اوتوشمه دورت طرفده ، چاتیر ، چاتیر یانیور ،
لوکسنده‌کی ... شمع دوندوم قاتیور !
او دقیقه اویقوده آغلایه‌رق اویاندم ،
بو سبوتوه هلاك اولدم ، بر ده طوتوشدم یاندم !

[نمیقه تلاشله ایچری آتیلیر . ... بلاسفه آتیلیر :

نمیقه

آبلا دمیه ایشیتدم اوزاقده بر طوپ سسی ،
سوقاقده کوردیك ، بویوك قورقو صاحب هرکسی !
اهالی دکاننی تلاشله قاپاتیور ،
یونانلیلر سوقاقده هپ طبانجه آتیور !

حتی دمده ریزان بر آرامی دوردیلر !

لیلا

[تلاشله ، غضبله :]

آه ! دیمك كه آلچاقلر بو سببدن قودوردیلر ،

[یواشجه ، سیرجیلره دوغرو :]

دیمك كه كسه‌جكلر نازك عصیری ،
خائنلرك اللرنده رحمسزجه قورتار بزی !

[لیلا پنجره‌یه قوشار :]

بو نه ، اللهم ، بو نه ؟ بو قوپان قیامتمی ؟
نه‌دن قوالرینك كلدیكی آتش صوك دمی :
كوكلری باشدن باشه صارمش قارا دومانلر ،
ینه‌می كسیلیور ، زواللی مسلمانلر !

نمیقه

[آغلایه‌رق :]

آبلا ، چوق قورقویورم ، سویله نه اولدی ، نه وار ؟

لیلا

نمیقه ! اللریكی آچوب آللهه یالوار :

چوجوقلك، قوللرینده سنك دقتك مطلعه،
دقله : رتّم فلاکت رسوه بزلرده اوزنه !

بشنجی صحنه

لیلا — نمیقه — امانه

[امانه قلچانله، النده کتب یانطه‌سی ایچری گیرر.
لیلا، نمیقه الملرینی صالارلر :]

أمانه

آبلا ! آبلا ! مژده‌م وار : قاچیور یونانلیلر،
شیمدی بوتون ازمیرده نه مدهش قیامت وار :
أفندیلر بوزولارده ظفریت دوغسه کری،
دایورلره بیتیور شیمدی یونان عسکری !

لیلا

نه دیدك ؟.. قورقیورده بورده بیهوده یره،
گوزه‌ل ازمیر قوینونی آچیورمی تورکلره ؟
آرتق طوتامیورم سوینجمده کندیمی،
اسارت تورکندیمی ؟.. اسارت توکندیمی ؟..

بو آقشام شمرمزده آلك مقدس آقشامدر،
بو ظفر تورکلر ایچین آلك بویوك بایرامدر!
بر الهی رعشه ایله روحم کلییور وجده،
بنم دردلی باشمك یریدر بو کوزه سجده:
کوز یاشلری دوکه‌یم، یالواریم آللهه،
ازمیری چیکنه‌مه‌سین یابانجیلر بر دها!
حسرده شفا بولسون اکر شهیدی مجروحسه،
یوقسه، اکر وجودنده آیری دوشن بر روحسه،
او مقدس شهیدك عفو ایتسین کناهنی،
اوکا جنتده آچسین اك کوزل پناهنی!

[بر مدت آغلار]

ماتم کونی دکلدر، آرتق آغلاما، لیلا؟
ازمیر خلاص اولیور، نه دوریورسك حالا:
باقسه، سوینجلی انسانلر دولدیریور سوقاغی،
چیقار، آرتق پرندن آی یلدیزلی بایراغی!
آص قورتوشن اولکه، هیسنلره دالغه‌لانسین،
دشمن اولی کوزدیکجه یره کچسین، اوطانسین!

[لیلا طولابه قوشار. بر تولاك بایراغی چیقاریر.
بایراغی آچیدیرلر. بردن دیشاریدن دتفا.. :]

صحيفه ١٦

[خسرو [illegible] قاپيسنه [illegible]]
[illegible]:

آچيك قاپويي گوسترەرك [illegible] يوللرندە [illegible]

ليلا

آللهم! نه بكلەيورم، دوشونديكم سنى خسروم!
يوقسه گلديسميدر، يوقسه خسرومى گلدى،
قرانلق حياتمه بر گونشمى يوكسەلدى؟
[ليلا ديشارى آتيلير]

آلتنجى صحنه

خسرو – ليلا – احسان – نميقه

[خسرو ضابط البسه‌سيله در. گوكسى [illegible]. ايچيندە قانلى بر [illegible] گورينور. ليلا يارالينك قولتوغنه گيرمشدر.]

ليلا

سنك تامام ايكى ييل بو حسرتكى چكدم،
فقط سنى نهايت بويله مى گوره جكدم؟
اوسفيل دشمنلرك قورشوننه يانديكمى،
خسرو يارالاندكمى؟ خسرو يارالاندكمى؟

[خسرو مجلسه بشانه ... بر دیزه یره چوکر.
لیلا دیزه کلیر. خسروك باشنی قوجاغنه آلیر.]

خسرو

آك بیوك وظیفه می یایدم بن انجق لیلا،
صانیورم آلاجغم برگونه رحمی جواد!
بن ازمیرك اوغروندە ... ...
آلنمی آجه چیقارانه تام اوچ دانه یارام وار!

[نمیقه یله، احسان ایچری گیرر.]

نمیقه — احسان
[ایکیسی برابر:]

سنی کلدك انشته؟ سنی کلدك أنشته!

لیلا

صوصك، اونی اوزمه یك! خسرو یارالی ایشته!

خسرو

لیلا! محاربه نك أك دهشتلی کوننده،
چیلغینجه قوشیوردم طابورلرك اوکنده!
آللّه! دیه باغیروب اینتره تیبوردم عرشی،

او بر آدوغ عشقنده، دوردم دشمنه قارشی!
او قادار مسعودم که، غوسه‌م ده جکمه‌م أسف:
باشمه قوماندان باغیردی: آمه دکیز دراتلاك شرف!
اللهدن قوت آلوب، او دقیقه‌ده جوشدم،
ازمیری آلمه ایچین دوردم، دوردم، قوشدم!
دکوشدك اونه یدی کون، قالمادی بنده یورغونم،
آك زحمت ویردی که دشمن اوده برپوزغون،
هپسی پریشان اولدی توپلر ویردکجه آتش!
برکون اول، کلمشدك ازمیره حیلی یاقین،
بر دنبره کندیمی قان ایچنده بولمشدم:
آکلادم، اوچ یرمدن، زحمت ووردلمشدم!
سیل کبی دوکولن قان، بیلدیرمادی کوزومی،
سزه سویلمك ایچین برکوندأك صوك سوزومی،
یارامی باغلامادن قوشدم بورایه قادار!

[احسانه خطاباً:]

احسان یاغمه اوطور، شعا نصیحتم وار:
بو وطن طوپراغنه سوره‌جکسك یوزوکی،
چیقاراجقسك اوکا کیم دیکرسه کوزوکی!

بر مخشره دونمشدر شو آنده آنادولو ،
هرطرف خرابه‌در ، هرطرف شهید دولو !
ازمیر ایچینه قادار تورك أولادی جانه ویردی ،
أك نهایت جهانه بر معجزه کوستردی :
اویله بر معجزه که یوقدر أشی دنیاده !
آتینیك اولادلری کیتدوب بونی یاده ،
آلتوندن قلملریله تاریخه کیره‌جك !
احسان ! سویلدکلرم بر حقیقتدر کرچك :
بنی ظالملرك مفردر باشی بوکولدی ،
یونانن ، اونن بری کونده آنه دکیزه دوکولدی !

[ماصه‌نك اوزرنده صارقان بایراغی چکه‌رك :]

بوکون دیکك آی ـ یلدز ، بوکون دیکك آل بایراقن ،
ارضه حاکم اولاجقن ، بویله قانادن دوارن !
تورك نه زمان قوشارسه یونانلیلرله جنکه ،
مطلقن غالب کلملی قیرمزی ، مادی رنکه !
چوجوغم ! سن ادعا کرسه که ، سعادت بولسون وطن ،
چالیشن قورتولسن وطن ! چالیشن قورتولسن وطن !

[برآنده کوزلری یارلار . باشی لیلا قوللرنده بر لحظه قالقار . احسانی یاننه چکر :]

ع

احسان ! — سن تورا اوغلوسك ، بنی رقتله دیکله ،
شیمدی بکا بمین ایت ، ایمانکله ، عزمکله :
ابدیاً ازمیرده دورا جقمی بو بایراق ،
آرتق باصمایه جقمی بورایه دشمن آیاغی ؟...

احسان

[حلجانه آلنی بایراغك اوستونه باصه رق :]

ابدیاً بزمدر ازمیر ، بوکا اول امین ،
"آی - یلدیز" ك اوستونه ایشته ایدیورم یمین !

[بو یمینی ایشیتن خسرو لیلانك قوللرینه بی روح دوشر .
پرده یاواشجه یاواشجه اینر .]

—— ختام ——

بجدت رشدی